

Socialnämndens hantering av riktade statsbidrag

Motala kommun

December 2021

Innehåll

Innehåll	1
Sammanfattning	2
1. Inledning	3
2. Granskningsresultat	5
Bilagor	11

Sammanfattning

Deloitte AB har av de förtroendevalda revisorerna i Motala kommun fått uppdraget att genomföra en granskning avseende socialnämndens hantering av riktade statsbidrag.

Revisionsfråga

Hur arbetar socialnämnden med de möjligheter som finns att söka riktade statsbidrag. Har nämnden en tydlig organisering av arbetet med riktade statsbidrag?

Svar på revisionsfråga

Vår sammanfattade bedömning är att nämnden till viss del arbetar ändamålsenligt med att söka riktade bidrag.

Iakttagelser

Nedan presenteras de väsentligaste iakttagelserna vi identifierat i granskningen.

- Socialnämnden har beviljats 71 mnkr i bidrag från Socialstyrelsen under 2021. Motsvarande siffra under 2020 var 16 mnkr. Den stora skillnaden beror framförallt på medel för Covid-19 och statliga satsningar inom äldreomsorgen.
- Nämnden beviljas mindre bidrag än jämförda kommuner fram till 2021. De beviljas dock mer än rikssnittet, förutom under 2020. Skillnaden mellan Motala och rikssnittet var då 5,2 mnkr i lägre utbetalt bidrag.
- Socialnämnden återbetalar en högre andel (i %) av beviljade riktade bidrag än jämförda kommuner. År 2020 återbetalades 33 % av de medlen som beviljats av Socialstyrelsen.
- Det finns inga av nämnd beslutade styrdokument eller riktlinjer för arbete/hantering av riktade statsbidrag. Enligt verksamheten upplevs mål- och resursplanen vara styrande och ska ge en riktning för vilka bidrag som bör sökas.
- Inför 2021 budgeterade nämnden 11,5 mnkr i riktade statsbidrag. Av dessa var 2 mnkr från Socialstyrelsen, övriga ersättningar från Migrationsverket.
- Socialnämnden saknar formella rutiner för ansökan och redovisning av bidrag inom förvaltningen. Det finns dock informella rutiner i verksamheten. Enligt dessa är det

framför allt verksamhetschefen som har ansvar i vilka bidrag som ska ansökas eller ej, men även för att användande medlen på lämpligast sätt.

- Utifrån gällande delegationsordning är det endast biträdande förvaltningschef som får ansöka och åiterrapportera om statsbidrag. Det framgår inte om det finns möjlighet till vidaredelegation för detta. Den faktiska hanteringen stämmer inte överens med gällande delegationsordning.
- Socialnämndens uppföljning av riktade statsbidragen är inte strukturerad och systematisk. Nämnden får en ekonomisk rapport varje månad, men då i ett samlat belopp med alla bidrag. Det finns inga protokoll som visar att nämnden utvärderar effekterna av arbetet med riktade statsbidrag.

Rekommendationer

Med utgångspunkt i ovanstående iakttagelser rekommenderar vi socialnämnden att:

- Tydliggöra nämndens ambition gällande de riktade statsbidragen.
- Aktivt arbeta med att öka mängden sökta riktade bidrag.
- Utredda skillnaden mellan beviljade och återbetalda medel och genomföra åtgärder för att minska andelen återbetalda medel.
- Genomföra en översyn av det formella ansvaret (delegationsordning) och vid behov justera denna.
- Utveckla uppföljning och utvärdering av arbetet med riktade bidrag (ink. följa upp effekter av riktade statsbidrag).

Jönköping, december 2021

DELOITTE AB
Jimmy Lindberg
Projektledare

Shkurte Bilalli
Projektdeltagare

1. Inledning

Bakgrund

Den verksamhet som bedrivs av kommuner finansieras huvudsakligen genom det kommunala skatteuttaget som regleras i kommunallagens 2 kap 5 §. En betydande del av finansieringen sker idag också via statsbidrag. Dessa kan vara generella och räknas då fram baserat på exempelvis invånarantal och åldersstruktur. En stor del kan även vara så kallade riktade statsbidrag, och är då ofta tidsbegränsade och knutna till en viss prestation eller åtgärd från kommunernas sida. Riktade ekonomiska bidrag är ett av många sätt för att styra verksamheter i en specifik riktning och de används för att påverka hur huvudmännen gör prioriteringar inom sina verksamheter. Genom förstärkta ekonomiska resurser kan bidragen skapa bättre förutsättningar för utveckling, lärande och goda resultat för verksamheternas huvudsakliga målgrupper.

Den stora omfattningen av bidrag för olika verksamheter ställer dock höga krav på kommunen i form av rutiner, strukturer och kompetens för att hantera bidragen, från identifiering av möjliga bidrag att söka till redovisning och uppföljning att bidragen används på ett effektivt sätt. Med tanke på ovanstående bedömer revisorerna det angeläget en fördjupad granskning i syfte att kartlägga och beskriva hur nämnden arbetar med riktade statsbidrag.

Syfte och avgränsning

Granskningens syfte är att kartlägga och beskriva hur nämnden arbetar med riktade statsbidrag.

Revisionsfråga

Hur arbetar socialnämnden med de möjligheter som finns att söka riktade statsbidrag. Har nämnden en tydlig organisering av arbetet med riktade statsbidrag?

Kontrollpunkter

- Ligger Motala kommuns beviljade riktade statsbidrag i linje med liknande kommuner (mätt i beviljat bidrag, kr/invånare)?

- Finns några centrala styrdokument, riktlinjer eller policys, till exempel bidragsstrategi, som avser riktade statsbidrag?
- Finns en organisation och en tydlig ansvarsfördelning för att bevaka, analysera behov av och söka riktade statsbidrag?
- Har nämnden ändamålsenliga rutiner för hantering av riktade statsbidrag?
- Följer nämnden upp och säkerställer att de riktade bidragen används på ett ändamålsenligt sätt?

Metod och granskningsinriktning

Granskningen genomfördes genom dokumentstudier/granskning, jämförelse av intern och offentlig statistik samt intervjuer med socialchef och kundansvarig socialförvaltningen

Granskningen har delats in i följande sex faser:

- Planering av intervjuer.
- Samla fakta/underlag genom intervjuer och dokumentgranskning.
- Genomgång, sammanställning och analys av insamlat material. Vid behov komplettering med mer material.
- Framtagning av svar på revisionsfråga och iakttagelser kopplat till kontrollpunkterna.
- Rapportskrivning inkl. sakavstämning.
- Presentation av rapport till revisorer.

Revisionskriterier

- Kommunallagen
- Socialnämndens reglemente
- Statsbidragsförordningar

Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring har skett genom Deloitte:s interna kvalitetssäkringssystem. Rapporten har även kvalitetssäkrats av de intervjuade personerna.

Allmänt om statliga bidrag

Statsbidrag går att dela upp i två huvudkategorier – generella och riktade statsbidrag.

Den förstnämnda handlar om de bidrag en kommun tar emot utan motprestation och baseras på faktorer som kommunen i regel inte bestämmer över själv. Det finns inget krav att redovisa var medlen har använts till.

Riktade statsbidrag är däremot öronmärkta för ett speciellt ändamål och kräver att kommunen både ansöker om medel och redovisar var medlen används till. De riktade statsbidrag innebär därför en ökad administration för kommuner och kräver att de själva aktivt arbetar med dem för att få ta del av medel.

Enligt en rapport från Statskontoret har de under 2020 identifierat totalt 183 riktade statsbidrag, vilket är fler än 2019. Framförallt har en ökning skett inom vård- och omsorgssektorn till följd av Covid-19. Under 2020 betalade staten ut 34 miljarder kronor i riktade statsbidrag. För att sätta det i relation till något, så innebär det att om vi gör en förenklad uträkning baserad på utbetalda statsbidrag delat med antal invånare (per 31 december 2020), så skulle det för Motalas del innebära att de fått 143 mnkr utbetalt i riktade bidrag totalt i kommunen.

Urval jämförelsekommuner

Att jämföra bidrag mellan kommuner är svårt då många olika variabler påverkar. Kommunens möjlighet att söka är ofta relaterat till antal personer inom respektive sökbara områden. Till viss påverkas vi också av aktuella myndigheters hantering av bidragen.

Vi har inom ramen för granskningen inte möjlighet att granska alla olikheter men vi har försökt skapa jämförelser som är baserad på så rättvisande underlag som möjligt.

Vid jämförande med andra kommuner har vi därför tagit hänsyn tagit till ett antal parametrar:

- Kommuner med liknande andel invånare 65+ av totalen

- Kommuner med liknande andel invånare 65–79 år av totalen
- Kommuner med liknande andel invånare 80+ av totalen
- Kommuner med liknande andel boståndsmottagare av totalen.

Avsikten är att jämföra kommuner med liknande befolkning vilket bör ge ett underlag för att uttala sig om den beviljade andelen i Motala ligger på en lägre, liknande eller högre nivå. Då bidragen oftast söks utifrån antal gör vi bedömningen att de jämförda kommunerna procentuellt sett bör vara relativt lika.

Tolkning av slutbedömning

Nedan beskrivs hur svaren på revisionsfrågan bör tolkas.

BEDÖMNING	KRITERIER
Är ... → ... ändamålsenlig → ... tillfredställande ur ekonomisk synpunkt → ... tillfredställande intern kontroll.	Mer än 90 % i granskningen använda revisionskriterier uppfyllda.
I huvudsak → ... ändamålsenlig → ... tillfredställande ur ekonomisk synpunkt → ... tillfredställande intern kontroll	Mellan 70-90 % i granskningen använda revisionskriterier uppfyllda eller vid några få lindriga avvikelser/brister.
Till stor del → ... ändamålsenlig → ... tillfredställande ur ekonomisk synpunkt → ... tillfredställande intern kontroll	Mellan 40-69 % i granskningen använda revisionskriterier uppfyllda eller vid några få kännbara avvikelser/brister.
Till viss del → ... ändamålsenlig → ... tillfredställande ur ekonomisk synpunkt → ... tillfredställande intern kontroll	Mellan 20-39 % i granskningen använda revisionskriterier uppfyllda eller vid några få allvarliga avvikelser/brister.
Ej → ... ändamålsenlig → ... tillfredställande ur ekonomisk synpunkt → ... tillfredställande intern kontroll	Mindre än 20 % i granskningen använda revisionskriterier uppfyllda eller vid några få mycket allvarliga avvikelser/brister.

2. Granskningsresultat

Utifrån genomförda intervjuer och granskat material har en övergripande beskrivning av socialnämndens hantering av riktade bidrag gjorts nedan. De iakttagelser som framkommit till följd av intervjuer och dokumentstudier redogörs under den rubrik som ansetts mest lämplig.

Ligger Motala kommuns beviljade riktade statsbidrag i linje med liknande kommuner (mätt i beviljat bidrag, kr/invånare)?

Vi har denna granskning tagit del av underlag för att göra jämförelser mellan kommuner. Underlaget har vi tagit från Socialstyrelsen, vilket är den myndighet som administrerar den största delen av de riktade bidrag som socialnämnden kan ansöka om. Då myndigheten tidigare inte digitaliserat sitt förfarande fullt har vi endast tagit del av beviljade bidrag mellan 2016–2021. Vi kan därför inte ställa beviljat belopp i förhållande till andel sökt belopp, vilket var en av ambitionerna i granskningen.

Bild 1 visar utvecklingen av beviljade bidrag för Motala kommun från Socialstyrelsen under dessa år:

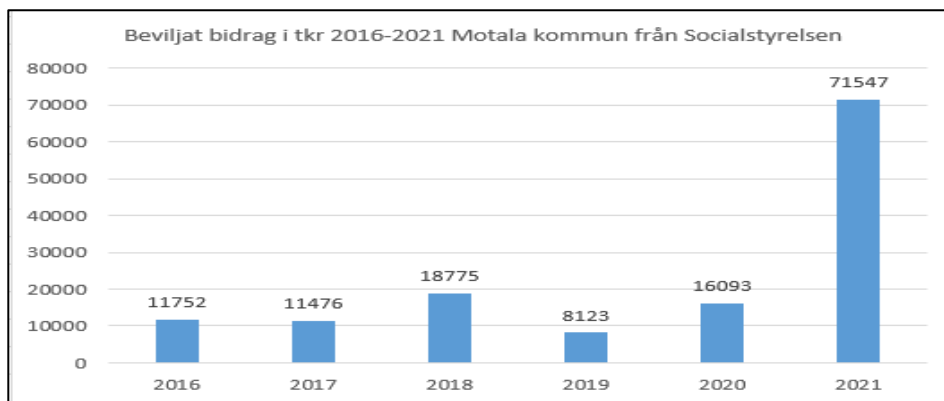

Bild 1: Beviljade bidrag från Socialstyrelsen Motala kommun (Källa: Socialstyrelsen).

Enligt statistiken har beviljade bidragen inom socialnämnden i Motala kommun legat på en relativt låg och jämn nivå fram till 2020, bortsett från en minskning mellan 2018 och 2019 på närmare 10 mnkr.

Under 2021 har socialnämnden däremot tagit emot väsentligt högre belopp från Socialstyrelsen. Ökningen hänförs till satsningar mot äldre och bidrag kopplat till Covid, se bilaga 1. Motsvarande ökning noteras även bland övriga jämförda kommuner, vilket indikerar på en ökad satsning från staten inom området, se bild 2:

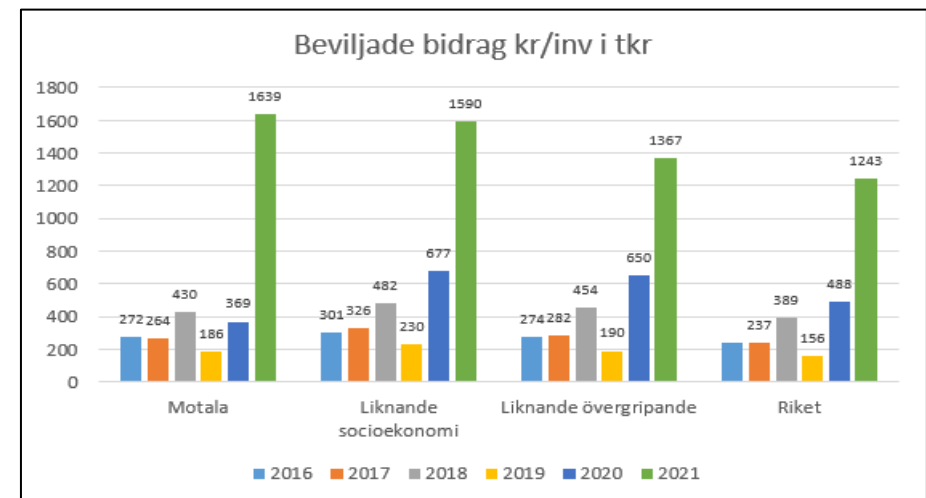

Bild 2: Beviljade bidrag kr/inv. 2016–2020 (Källa: Socialstyrelsen).

Av utfallet i figur 2 framgår att Motala kommun beviljats mindre bidrag sett i kronor per invånare för varje år jämfört mot jämförda kommuner. Exempelvis, beviljades socialnämnden i Motala kommun år 2020 drygt 5,2 mnkr lägre jämfört med rikssnittet. I jämförelse med liknande kommuner socioekonomi är siffran i stället 13 mnkr. Utifrån utfall som hittills utbetalts under 2021 ser vi dock att Motala ökat väsentligt mer än övriga jämförda kommuner och riket. Kommunen har beviljats över 17 mnkr mer bidrag än

| Granskningsresultat

rikssnittet fram till november 2021. För siffrorna 2021 ingår även återsökta medel för Covid-19 som avser verksamhetsåret 2020.

Under 2020 och 2021 fanns också möjlighet att ansöka om medel relaterade till Covid-19 från Socialstyrelsen. Denna ansökning baserades på hur stora merkostnader kommunen redovisat att de haft under 2020 kopplat till Covid-19.

Utbetalningen har dock skett under 2020 och 2021. Figur 3 visar därför på förhållandet mellan jämförda kommuner och riket under 2020 och 2021 sett i kronor per invånare. Kommunerna kunde återsöka medel för kostnader från 1 februari 2020 under hela 2021, vilket gör att siffrorna bör ses som ett totalt belopp, se bild 3.

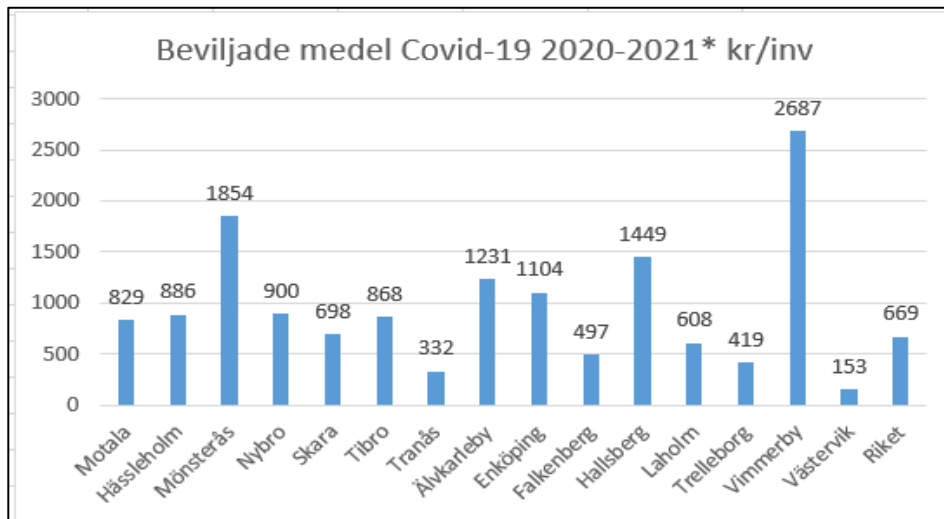

Bild 3: Beviljade bidrag kr/inv. 2020-2021 sökta medel för Covid (För riket endast 2020) (Källa: Socialstyrelsen).

I jämförelsen har vi inte möjlighet att ta hänsyn till pandemins påverkan i respektive kommunen, men vi kan konstatera att totalt sett för de två åren så Motala har beviljats över rikssnittet 2020.

Inom ramen för denna granskning har vi inte tagit del av totalt utbetalt belopp för riket under 2021 vilket kan påverka jämförelsen. Vi saknar också sista utbetalningen under 2021 för samtliga kommuner då den betalas ut efter granskningens genomförande.

Återbetalning

När ett bidrag beviljats och betalats ut måste kommunen (berörd nämnd) arbeta med det enligt den beslutade förordning. Kopplat till detta ska medlen förbrukas och i de fall kommunen inte gör åt medel, eller redovisar på ett sätt som inte stämmer överens med förordningen, så ska dessa medel återbetalas.

Bild 4 visar andelen återbetalt medel av beviljat (i %) i Motala och liknande kommuner. Då redovisning i regel sker året efter ett bidrag utbetalats har vi ställt 2016 års beviljade medel i förhållande till återbetalt belopp 2017.

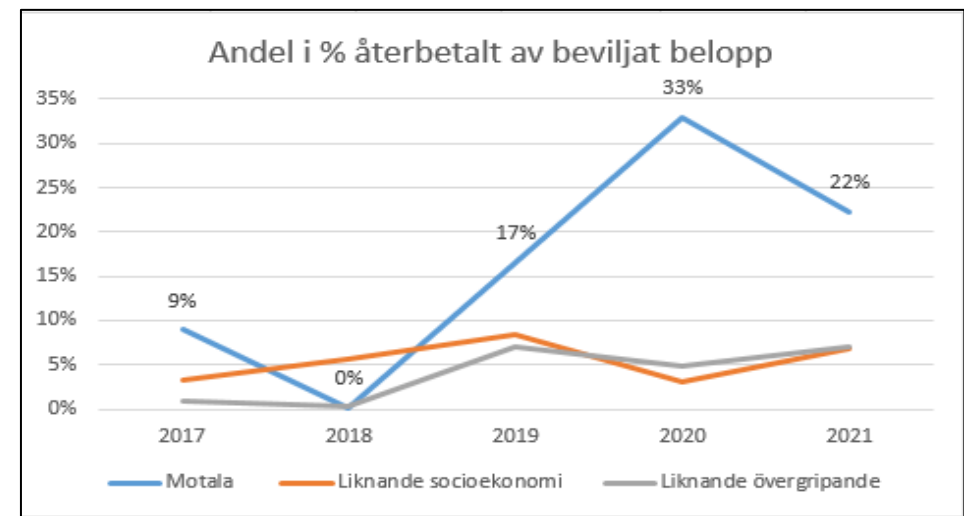

Bild 4: Andel i % återbetalt av beviljat belopp Socialstyrelsen (Källa: Socialstyrelsen).

Av grafer i figur 2 framgår att Motala kommun har en väsentligt högre andel återbetalt belopp än liknande kommuner. Under 2020 återbetalades enligt uppgifterna 33 % av medlen som nämnden fick beviljat under 2019. Genomsnittet under dessa år ligger på 16,2 %. I jämförelsen har vi tagit bort beviljade medel för Covid då dessa inte var återbetalningsskyldiga.

Enligt uppgifterna är de största beloppen som återbetalas rör habiliteringsersättning och insatser mot äldre (se bilaga 2).

Kommentar

Baserat på statistik vi tagit del av förefaller att Motala kommun beviljades i genomsnitt mindre medel från Socialstyrelsen jämfört med liknande kommuner. Statistiken indikerar att det kan vara så pass stor skillnad mellan Motala och liknande kommuner som 13 mnkr under 2020. Det är endast under 2021 som Motala kommun beviljas mer än dessa under våra jämförda år. Jämfört med riket beviljades dock Motala mer samtliga år utom 2020.

Hantering av Covid-19 och återsökning är specifikt inte en nämndsfråga, men socialnämnden berörs främst av de kostnader som gick att återsöka. Vår uppfattning är att den första återsökningsdelen av 2020 kan visa på att de då saknade en tydlig strategi för hur de ska agera i lägen när sådana ansökningar går att göra. Detta gäller både i nämnd och kommunen i stort hur den typen av frågor ska hanteras. Om det finns ett inbyggt tänk kring i hur man ska resonera kring bidrag tex om bidrag ska sökas med försiktighetsprincip eller ej, så kan det bidra till att man redan från början vågar ansöka om mer medel. Statistiken visar dock att nämnden totalt sett söker över riksnittet vilket visar på att de under 2021 arbetat aktivt med frågan.

Statistiken visar även att Motala återbetalar bidragen i högre omfattning än jämförda kommuner. Exempelvis har socialnämnden återbetalar 33 % av beviljat belopp under 2019. Motsvarande andel i övriga kommuner (genomsnitt) ligger på runt 5 %. Sett i reella tal i förhållande till nämndens totala budget är det inte stora tal. En hantering av bidragen i sig tar tid för förvaltningen, både för ansökan och redovisning. Det innebär att nämnden har en kostnad för hanteringen utöver det belopp som återbetalas. Om bidragen av en eller annan anledning inte nyttjas finns därför risken att nämnden går back på att söka bidrag och framför allt så uteblir tänkta effekter för verksamheten.

Återbetalning av bidrag behöver inte alltid påverka kommunen ekonomiskt. En stor del av de medel som återbetalas rör habiliteringsersättning och denna väljer nämnden hur den ska utbetalas, men det uppstår ingen kostnad för kommunen om medlen inte nyttjas. Vår uppfattning är dock att bidragen också ska syfta till kvalitetshöjning eller i detta fall, bidra till enskilda får ta del av dem, vilket inte är fallet om medel återbetalas. Så även om nämnden inte lider ekonomisk skada, så kan det ändå leda till en påverkan på annat håll.

Ovanstående indikerar att det finns utvecklingspotential när det gäller socialnämndens arbete /hantering av riktade bidrag.

Finns några centrala styrdokument, riktlinjer eller policys, till exempel bidragsstrategi, som avser riktade statsbidrag?

Av det underlag/svar vi tagit del av finns det inga centralt beslutade styrdokument för nämnden som gäller nämndens arbete/hantering av riktade statsbidrag.

Av socialnämndens mål och resursplan för 2021 framgår att det finns ett antal riktade statsbidrag som räknas in vid resursfördelningen till nämndens budget, se tabell 1.

2.2.3 Finansiering via riktade statsbidrag eller andra större bidrag

Riktade statsbidrag	
Socialstyrelsen	2 000 000
Migrationsverket Ensamkommande	2 500 000
Migrationverket återsökningar	7 000 000
Summa	11 500 000

Tabell 1: Finansiering via riktade bidrag budget 2021 (Källa: Mål- och resursplan 2021).

Den största delen beräknas komma från Migrationsverket och är kopplat till återsökningar för kostnader kopplat till asylsökande och nyanlända. Enligt kundansvarig rimlighetsbedömdes dessa belopp tillsammans med verksamheten. Bedömning sker dels utifrån föregående års belopp och dels utifrån det antalet individer kommunen beräknar går att ansöka för. Då ersättning från Migrationsverket är kopplat till individer minimerar det risken att nämnden inte ska få dessa under året.

Av socialnämndens mål och resursplan för 2021 framgår också att nämnden mellan 2020 och 2021 räknar med att tappa cirka 4 mnkr i riktade bidrag från Socialstyrelsen. Vi har inte tagit del av någon eventuell riskanalys kopplat till hanteringen om nämnden inte får dessa medel. Utifrån uppgifter från Socialstyrelsen kan vi dock se att socialnämnden under 2021 hittills har tagit emot närmare 43 mnkr i bidrag (exkl. Covid-relaterade medel) vilket innebär att de 2 mnkr som låg enligt prognosen är väl täckta för året. Enligt uppgifter från förvaltningen finns närmare 20 mnkr budgeterat under kommunstyrelsen för riktade bidrag från Socialstyrelsen.

Vid intervju framkommer att det visserligen inte finns någon beslutad strategi men utifrån mål- och resursplanen samt lokala utvecklingsprogrammet så framgår vilka områden

nämnden vill prioritera under året. Det i sig blir en vägledning för verksamheten kopplat till vilka bidrag de ska söka och arbeta med.

Bedömning och kommentarer

Vi kan av granskningen konstatera att det i dagsläget saknas en dokumenterad politiskt vilja, mål och strategier gällande riktade statsbidrag. Med tanke på detta är det svårt att avgöra inom ramen för granskningen hur nämnderna ser på riktade bidrag och hur man vill/önskar att nämndens verksamheter ska arbeta med riktade bidrag. Vi noterar dock att verksamheten gör bedömningen att det finns en tydlighet i hur de ska förhålla sig till bidragen i mål- och resursplanen.

Enligt vår uppfattning riskerar en otydlighet av nämndens tolkning att leda till en fri tolkning av bidragens hanterande. Det riskerar även ett personbundet förhållningssätt av sökandet vilket kan leda till en minskad kontinuitet mellan åren för verksamheterna. En tydligare styrning (t ex strategi för riktade bidrag) skulle leda till ett tydligare förhållningssätt vid exempelvis ansökan och nyttjande av bidragen för verksamheten. Strategin bör beskriva hur socialnämnden ser på bidragens roll som finansär av verksamheten.

Då nämnden i dagsläget saknar en tydlig strategi blir det verksamheterna som driver frågan. Det innebär, enligt vår tolkning, att då de riktade bidragens roll framför allt är att bidra till en utveckling- och kvalitetshöjning inom verksamheten via ökning av personal, så blir det verksamheten som avgör om verksamheten ska utökas. Om bidraget används till personalförstärkning ena året men bidraget uteblir nästkommande år, så är det nämnden som måste finansiera detta inom befintlig budget. De riktade bidragen är föränderliga och beslut om förändring från myndigheterna kan komma snabbt.

Vi menar därför att nämnden i en strategi bör också tydliggöra konsekvenserna, både verksamhetsmässiga och ekonomiska, av att söka eller inte söka vissa bidrag och vad som händer om finansiering uteblir. Bidragsansökningar bör föranledas av en riskanalys kopplat till vilken beredskap nämnden har för att på kort sikt hantera en avveckling av kostnader som är kopplade till dessa statsbidrag. Vi tror att en strategi kan skapa en medvetenhet och förståelse för bidragen inom nämnden och vår uppfattning är även att det kan ge ett tydligare incitament för verksamheten att arbeta med frågan.

Vår uppfattning är också att bidragsarbetet är ett sätt för nämnden att nå en budget i balans på annat sätt än att få ner kostnaderna. Om nämnden har ett aktivt arbete med intäkter och med en uttalad plan för vilka bidrag som ska sökas eller ej, så kan det bidra till att intäkterna ökar och nämnden kan slippa annars nödvändiga besparingar.

Finns en organisation och en tydlig ansvarsfördelning för att bevaka, analysera behov av och söka riktade statsbidrag? Har nämnden ändamålsenliga rutiner för hantering av riktade statsbidrag?

I socialnämndens reglemente finns inget särskilt kring nämndens arbete med riktade bidrag. Det framgår att nämnde ska följa fullmäktiges mål samt att de har ansvar "för att verksamheten är ändamålsenlig, kostnadseffektiv och rättssäker samt för utveckling av verksamheten."

I beslutad delegationsordning framgår vilken funktion som har delegationsrätt att ansöka om och återrapportera statsbidragen, vilket är biträdande förvaltningschef, se tabell 2.

Delegationsordning	Delegat
Ansöka om och återrapportera statsbidrag	BFVC (biträdande förvaltningschef)

Tabell 2: Delegationsordning Socialnämnden (Källa: internt).

Vi har i övrigt inte tagit del av underlag som visar att någon annan funktion än den ovan som har delegationsrätt att hantera statsbidrag eller att möjlighet till vidaredelegation finns.

Det uppges i intervjun att utredare har delegationsordning på att ansöka om bidrag. Det framgår dock av nämndens svar att i uppdragsbeskrivningen för funktionen "utredare" framgår att "samordning av statsbidrag (rekvisition/ansökan, uppföljning och rapportering)" är en arbetsuppgift för utredaren. Vidare uppges att utredaren är socialnämndens representant att söka statsbidrag via Socialstyrelsens hemsida för statsbidrag. För att hantera detta praktiskt finns det en tecknad fullmakt och inloggning sker via privat bank-id.

Det framgår också att ansvaret för analys av behovet för vilka bidrag som ska sökas inte ligger på utredaren. Det är i stället ansvarig verksamhetschef som gör en bedömning för vilka bidrag som ska sökas eller ej. Verksamhetschefen är kontaktperson och det är den funktionen som ska ta fram underlag för ansökan och redovisning till utredaren.

| Granskningsresultat

Av svar vi tagit del av från bildningsnämnden så finns det en samfinansierad tjänst på introduktionsenheten som har som uppgift att upprätthålla kunskap, bevaka möjligheter och återsöka alla kostnader förknippade med flyktigmottagande från Migrationsverket.

Rutiner för hantering av riktade statsbidrag

Nämnden har enligt de uppgifter vi tagit del av inte arbetat fram en skriftlig rutin för hantering av de riktade bidragen. Det framgår dock att det finns moment som utredaren och kontaktpersonen genomför.

Det är utredaren som bevakar statsbidragen via Socialstyrelsens hemsida. Enligt svar vi fått till oss så bevakas bidrag via Kammarkollegiet, SKR och länsstyrelsen av förvaltningens ledningsgrupp.

Kontaktpersonerna är ansvariga för åiterrapporteringen för de bidrag som de hanterar statsbidrag med stöd av utredaren. Åiterrapportering för beviljade bidrag sker enligt de instruktioner och riktlinjer som kommer med respektive bidrag. Det framgår att utredaren är den som har kontakt med controller som ansvarar för de konton som rör de särskilda statsbidragen.

Förvaltningen har arbetat fram en mapp där det ligger ett dokument som visar information om bland annat aktuella statsbidrag, diarienummer, kontaktperson, när bidraget senast ska sökas och rekvireras. Det framgår även när åiterrapportering ska ske och när åiterrapportering är gjord. Dokumentet underhålls av utredaren och denna ser till att ansökningar och övriga handlingar diarieförs.

Bedömning och kommentarer

Vi kan av underlagen vi tagit del konstatera att det inte finns reglerat att nämnden aktivt ska arbeta med riktade bidrag. Nämnden ska dock se till att vara kostnadseffektiv och verka för en utveckling av verksamheten, något riktade bidrag kan bidra till.

Av fastställd delegationsordning ser vi att det endast är biträdande förvaltningschef som har rätt att ansöka och åiterrapportera statsbidrag, men i praktiken sköts detta av en utredare. Då Socialstyrelsens ansökningar kräver bank-id kopplat till en viss person menar vi att det inte är några större risker för felaktig hantering, men delegationsordningen bör ändå ses över.

Vi noterar även att det inte finns en skriftlig rutin för hanteringen av riktade statsbidragen. Vår uppfattning är att det kan skapa ett förhållningssätt som är alltför personbundet och arbetet riskerar att påverkas om någon av de aktuella personerna lämnar sin tjänst. En rutin bör fokusera på praktisk hantering men även beskriva ansvar mellan olika roller och tydliggöra verksamhetens ansvar i att använda medlen på ett effektivt sätt.

Följer nämnden upp och säkerställer att de riktade bidragen används på ett ändamålsenligt sätt?

Inom ramen för denna granskning har vi eftersökt hur socialnämnden följer upp och säkerställer att de riktade bidragen används på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Av erhållet underlag framgår att socialnämnden följer utfallet av beviljade bidrag i förhållande till lagd prognos i samband med de ekonomiska uppföljningarna. Utifrån summorna i den de ekonomiska uppföljningarna framgår dock att det inte endast är riktade bidrag som följs upp utan nämndens totala bidragsbelopp under året. Det går inte utläsa om socialnämnden följer de riktade bidrag som de beräknats få av mål och resursplanen. Vid intervju framgår att det finns en månadsvis uppföljning av de riktade bidragen inom den gemensamma ledningsförvaltningen.

Vid delåret 2021 framgår också att ekonomi redovisas som på samma sätt som i månadsuppföljningen (se bild 5):

Driftuppföljning

Resultaträkning

År: 2021 Period: Augusti Ansvar: Socialnämnden Verksamhet: Verksamhetsstruktur
Enhet: Tkr (vänt tecken) Typ: Drift Prognosversion: 8

Konto	Utf. Jan- Aug 2020	Budget helår 2021	Utfall Jan - Aug 2021	Prognos helår
Anslag	680 752	1 072 624	714 824	1 072 624
Resursfördelning	197 001	279 153	184 068	279 153
Försäljning	18 917	24 642	18 616	24 642
Taxor och avgifter	16 977	25 390	17 635	25 390
Hyror och arrenden	27 490	43 123	28 325	43 123
Bidrag	38 615	52 276	32 470	52 276
Finansiella intäkter	1			
Summa INTÄKTER	979 752	1 497 208	995 938	1 497 208
Personalkostnader	-413 781	-601 821	-418 276	-601 822
Personalkostnader uppdragstagare	-14 885	-22 188	-15 723	-22 188
Personalkostnad tim/pool	-81 738	-111 698	-77 540	-111 698
Material	-14 919	-26 855	-16 657	-26 855
Bidrag och transfereringar	-47 012	-70 162	-49 019	-70 162

Bild 5

| Granskningsresultat

Redovisningen sker i samlad form, oavsett typ av bidrag. Vi kan inte se att de 11,5 mnkr som var inlagda i budgeten följs upp på något specifikt sätt.

Viss information finns under året om beräknade bidrag blivit mer eller mindre än beräknat och används som förklaring till ekonomiskt utfall. I övrigt kan vi inte se av protokollen från nämndssammanträden att specifika statsbidrag eller någon form av sammanställning av riktade bidrag har skett. Varken ekonomiskt utfall eller effekter som dessa leder till i verksamheten.

Av intervjuer framgår att nämnden förhör sig om bidragen i samband med olika möten men då som frågor eller i dialogform. Detta är dock inget som syns officiellt i protokollen. Uppfattning är att nämnds politiker är intresserade av resultatet och bidragens effekter.

Utifrån nämndens beslutade intern kontrollplan 2021 ser vi också att nämnden inte tagit upp bidragen som en potentiell risk som kräver en åtgärd.

Bedömning och kommentarer

Mängden riktade statsbidrag som är sökbara för kommunen förändras från ett år till ett annat och det skapar en oförutsägbarhet i hanteringen av bidragen. Det skapar även väsentliga risker för verksamheten som från ett år till ett annat kan stå med mindre intäkter än tidigare år. Intäkter som används för att bekosta tjänster eller till utveckling av verksamheten. Detta menar vi skapar ett behov av tydlighet i nämndens förhållningssätt till bidragen.

Socialnämnden har enligt statistiken uppvisat att de betalar tillbaka en relativt stor del, procentuellt sett, av beviljade medel. Detta är medel som kan bidra till att öka kvalitén i verksamheten i ännu högre utsträckning än idag.

Vi kan även konstatera att nämnden i dagsläget inte på ett systematiskt sätt följer upp sina statsbidrag då uppföljning och efterfrågan tenderar att ske i dialogform vilket inte går följa för en utomstående. Vi ställer oss då frågan om nämnden vet hur arbetet med statsbidrag går fullt ut utifrån dagens redovisning. Mot bakgrund vad som framkommit i vår granskning menar vi att den politiska styrningen kan utvecklas när det gäller att tydliggöra en övergripande strategi och viljeriktning när det gäller förhållningssätt mot bidragen.

Bilagor

Bilaga 1 – Beviljade bidrag under 2020 och 2021 Motala kommun

2020-05-11	202005 Vårdsutsatta kvinnor, barn, våldsutövare, utvecklingsmedel kommuner	306123
2020-05-11	202005 Bemanningssatsning Barn- och Unga	604298
2020-05-11	202005 Statsbidrag för att stärka insatserna för barn och unga med psykisk ohälsa	402866
2020-05-11	202005 Medel till äldreomsorgen	2944198
2020-05-11	202005 Habiliteringsersättning	1712374
2020-10-26	202010 Statsbidrag till kommuner för kostnader till följd av Äldreomsorgslyftet	2228625
2020-12-05	202012 Statsbidrag till regioner och kommuner till följd av covid-19	7282297
2020-12-09	202012 Statsbidrag till kommunerna för krisstöd mma pandemin	612166
2021-02-23	202102 Statsbidrag till regioner och kommuner till följd av covid-19	19487410
2021-03-11	202103 Statsbidrag till kommuner god vård och omsorg av äldre	19484015
2021-03-24	202103 Statsbidrag för att motverka ensamhet bland äldre	2965118
2021-03-11	202103 Medel till kommunerna för familjehemsplaceringar	1405497
2021-03-05	202103 Statsbidrag till kommuner för kostnader till följd av Äldreomsorgslyftet	16531079
2021-04-14	202104 Habiliteringsersättning	1754890
2021-05-11	202105 Vårdsutsatta kvinnor, barn, våldsutövare, utvecklingsmedel kommuner	285715
2021-06-10	202106 Avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter	737724
2021-07-01	202107 Statsbidrag till regioner och kommuner till följd av covid-19	8794804
2021-08-06	202108 Öka specialistundersköterskekompetens	80597
2021-09-02	202109 Vårdsutsatta kvinnor, barn, våldsutövare, utvecklingsmedel kommuner Uo 13 3:1	20408

Bilaga 2 – Återbetalda bidrag 2016-2020 Motala kommun

2016-10-17	Vårdsutsatta kvinnor, barn, våldsutövare, utvecklingsmedel kommuner - återbetalning	-251866
2017-06-30	Uppdrag att fördela medel för kompetensutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården 2013 - Återbetalning	-13458
2017-09-12	Kompetenssatsning funktionshinder och äldre - återbetalning	-857353
2017-10-27	Vårdsutsatta kvinnor, barn, våldsutövare, utvecklingsmedel föreningar - återbetalning	-186530
2018-10-23	Vårdsutsatta kvinnor, barn, våldsutövare, utvecklingsmedel kommuner - återbetalning	-21935
2019-04-05	Statsbidrag för att stärka insatserna för barn och unga med psykisk ohälsa	-414994
2019-05-24	Bemanningssatsning Barn- och Unga - Återbetalning	-130424
2019-05-21	Satsning på statligt stöd till lovaktiviteter	-9233
2019-06-11	Avgiftsfri simskola för barn	-931485
2019-07-23	Habiliteringsersättning	-1620000
2020-05-11	Satsning på statligt stöd till sommarlovaktiviteter	-128299
2020-06-10	Statsbidrag för att stärka insatserna för barn och unga med psykisk ohälsa	-244098
2020-06-12	Habiliteringsersättning	-2426400
2020-06-12	Satsning på statligt stöd till sommarlovaktiviteter	128299
2020-06-12	Satsning på statligt stöd till sommarlovaktiviteter	-9605
2021-08-13	Statsbidrag till kommuner för kostnader till följd av Äldreomsorgslyftet återbetalningar	-2228625
2021-10-08	Habiliteringsersättning	-1363406
		-10 709 412,00

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 225,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on [LinkedIn](#) or [Twitter](#).

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.